

Spet v staro ropotarnico!

Pred dvema tednoma smo na tem me-
stu ugotovili, da se je položaj Slovencev v
Italiji v zadnjih letih hudo poslabšal, in
smo tudi navedli nekaj dejstev, ki takšno
trditev potrjujejo ter jo opravičujejo. Prav
pred nekaj dnevi se je v Trstu zgodilo ne-
kaj zares nezaslišanega, ki pa spet doka-
zuje, da so bile naše ugotovitve pravilne.
Na redni seji rajonske konzulte za Ske-
denj in Čarbolo se je namreč javno in o-
čitno kršil zakon, saj slovenski svetovalci
ni mogel spregovoriti v svojem materinem
jeziku, čeprav mu to dovoljujejo obstoječi
predpisi. Tisti, ki so odgovorni za spošt-
vanje zakonitosti, niso naredili svoje dol-
žnosti, se pravi, da prizadetemu svetovalcu
niso omogočili, da bi se poslužil ene svojih
temeljnih pravic.

Dogodki, ki so sledili izven sejne dvo-
rane, pa že spominjajo na čase, ko so nas
na tržaških ulicah klofotali, če smo se dr-
žnili izustiti besedo v materinem sloven-
skem jeziku, in na čase, ko so nas po tr-
govinah in v javnih lokalih z vsem vidni-
mi napis opominjali, da je treba govoriti
le v italijanskem jeziku.

Klofute, ki so padale po naših, večino-
ma starejših ljudeh po mestnih ulicah in
tudi v nekaterih večjih vaseh na Primor-
skem, ter zlasti že omenjeni napis po jav-
nih lokalih, so se piscu teh vrstic, ki je bil
tedaj še zelo mlad, najbolj vtisnile v spo-
min in mu še danes vzbujajo grenak pri-
okus, saj je šlo dejansko za najbolj prefi-
njeno obliko nasilja in poniževanja ter ža-
ljenja najglobljih človeških čustev.

Kdor izmed nas je takšne čase doživel
in doživljal, je moral zato naravnost obne-
meti spričo besed, ki jih je v zvezi z do-
godki v Škednju izustil pokrajinski tainik
italijanske socialistične stranke v Trstu.
Ta je namreč dogodke označil za »komu-
nistično provokacijo« ter pristavil, da bi se
moralo Slovenci obnašati »odgovorno« brez
usakršnega »zaostrovanja ali zlorabljanja«.
»Komunistično provokacijo« je ta novore-
čeni tržaški politični prvak očitno potegnili
iz stare italijanske nacionalistične ronoter-
nice, nauke, kako naj se pripadniki sloven-
ske narodne manjšine v Italiji vedejo, pa
naj raje prihrani zase in za tiste svoje
strankine prijatelje, ki so se zavzemali,
sklepali in blagoslavljali zloglasni pakt z
Listo za Trst. Na dlani je, da ta pakt pred-
stavlja v političnem pogledu enega najbolj
nazornih primerov makjavelizma, kar si
cer utegne na krajši rok roditi kakšne na-
videzne sadove, na daljši rok pa nika-
kor ne.

dalje na 2. strani ■

Na vrhunskem zasedanju v Parizu

Evropi vrnjena nekdanja vloga

Zadnje vrhunsko zasedanje sedmih in-
dustrijsko najbolj razvitih držav na svetu
(med njimi je Italija), ki se je končalo v
nedeljo, 16. t.m., v Parizu, pojde v zgodo-
vino ne samo zato, ker je sovpadalo z 200-
letnico francoske zgodovine, temveč pred-
vsem zato, ker je v samih temeljih zama-
jalo razdelitev Evrope na dva nasprotujo-
ča si tabora.

Še pred nekaj leti si sploh ni bilo mo-
goče predstavljati, da bi vrh sedmih »ka-
pitalističnih« držav bil predmet pozorno-
sti Sovjetske zveze in njenih zaveznic. To-
krat se je zgodilo, da je državnikom, zbra-
nim v Parizu, poslal pismo sovjetski vodi-
telj Mihail Gorbačov, v katerem je pono-
vil svoje ideje o skupnem evropskem do-
mu in o stvarni možnosti sožitja in sode-
lovanja med »kapitalističnim« Zahodom
ter »socialističnim« Vzhodom. To pomeni,
da »perestrojki« ni poti nazaj in da se bo
na Vzhodu in tudi v Sovjetski zvezi nada-
ljeval proces demokratizacije, v smislu pri-
znavanja in uveljavljanja vrednot liberal-

ne demokracije, ki je — kot zgovorno do-
kazuje razvoj dogodkov — prvi pogoj vsa-
kega resničnega napredka.

Opazovalci soglašajo, da je bila v tem
procesu ponovno priznana Evropi vodilna
vloga. Združene države Amerike, Japon-
ska in Kanada soglašajo, naj Evropska ko-
misija skrbi za usklajevanje pomoči, ki jo
bodo industrijsko razvite države nudile
Poljski, Madžarski in tudi Jugoslaviji. V
ta namen bo komisija zasedala že septem-
bra v Bonnu in proučila vrsto predlogov,
kako naj se nudi pomoč, da se omenjene
države rešijo iz hude gospodarske stiske,
kar je med drugim pogoj za nadaljevanje
procesa demokratizacije.

Predstavniki sedmih držav so se spora-
zumeli, da bodo še dalje nadzorovali go-
spodarsko rast in da bodo pomagali tudi
državam tretjega sveta, o čemer bo raz-
pravljala posebna konferenca Sever - Jug,
za kar se je zavzel zlasti francoski pred-
sednik Mitterand. Za pomoč Jugoslaviji se

dalje na 2. strani ■

Za boljše obveščanje

Na pobudo predsednika slovenske
skupščine Mirana Potrča in v sporazumu
s predsednikoma deželnega zbora Koro-
ške in deželnega sveta dežele Furlanije-
Julijske krajine je bil 15. t.m. v Cankar-
jevem domu v Ljubljani posvet, ki so se
ga udeležili uredniki in časnikarji glavnih
dnevnikov in radiotelevizijskih mrež ter
drugih sredstev množičnega obveščanja iz
Koroške, Furlanije-Julijske krajine in Slo-
venije. Šlo je za nadaljevanje rednih let-
nih stikov med uredniki, katerih glavni
namen je omogočiti čim boljše obveščanje
prebivalstva treh dežel, ki sodelujejo v
delovni skupnosti Alpe-Jadran.

Posvet je vodil predsednik slovenske
skupščine Miran Potrč ob sodelovanju
predsednika deželnega zbora Koroške Un-
terriederja ter podpredsednika deželnega
sveta Furlanije-Julijske krajine Paola
Braide. Miran Potrč je spregovoril tudi o
trenutnem položaju v Sloveniji in Jugos-
laviji, kjer vlada interes, tako je dejal,
za vključevanje v evropske gospodarske
in druge tokove. Slovenija je pred krat-
kim uradno zaprosila predsedstvo Jugos-
lavije, naj tudi formalno sproži pobudo
za vključitev v Evropski svet, oziroma v
ustanovo EFTA. Potrč je omenil tudi re-

formne procese, ki zadevajo tako gospo-
darski kot politični sistem v Jugoslaviji.

Glavni urednik Naših Razgledov, Slav-
ko Fras, je poročal o stanju informacije
oziroma o sodelovanju na tem področju,
se pravi na Koroškem, v Furlaniji-Julijski
krajin in v Sloveniji. Ugotovil je, da
stiki med časnikarji in uredniki iz treh de-
žel obstajajo že skoraj deset let in da je
trenutno še kar zadovoljiva le stopnja so-
delovanja med televizijskimi in radijski-
mi mrežami, medtem ko se ni nič ali sko-
raj nič storilo za sodelovanje med posa-
meznimi časnikarskimi hišami. Fras se je
zato zavzel za jasno motiviranost v tem
pogledu v vsakem uredništvu in za osebno
angažiranost nekaterih časnikarjev v ok-
viru lastnih uredništev. Na koncu je opo-
zoril, kako mnogo v tem pogledu lahko
naredijo časnikarji, ki obvladajo več jezi-
kov, pri čemer je izrecno omenil časnikar-
je, ki pripadajo narodnim manjšinam. Sle-
dila je daljša razprava, v katero so poseg-
li številni uredniki. Do izraza so prišli ne-
kateri predlogi, ki naj omogočijo večje so-
delovanje na področju obveščanja v vseh
treh deželah.

Prihodnji posvet bo predvidoma pri-
hodnje leto v Celovcu.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 23. julija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Izbor iz Kmetijskega tednika; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska in Italiji; 10.15 Mladinski order: »Carovnja-izmišljaja« (Radijska igra); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 »Prežganka« - antologija humorja; 12.40 Godbe na pihala; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na počitnice; 15.30 Počitniški rendez-vous; 17.00 Jožko Lukeš: »Avtobus-potepuh« (Radijska igra); 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 24. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 »Malpolož dar domu na oltar«; 9.15 Otroški kotichek: »Detektiv mojster Blomkvist«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Sonatina za glas in klavir v interpretaciji Adrijana Rustje; 12.40 Tercet iz Roža; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.45 Beležka; 15.30 »Utrinki«; 16.00 In ti, kam pojdeš v soboto zvečer?; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Izbor iz Kmetijskega tednika; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 25. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.15 Otroški kotichek: »Detektiv mojster Blomkvist«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Barvne sintonije; 12.40 »Glas harmonike«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.45 Kresničke; 15.30 Premišljevanje za današnji čas; 16.00 »Kulturnopolitiki« v kuhinji; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Marko Sosič: »Boginja iz Sesijskega zaliva«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 26. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Iz Dvignjene zavese; 9.15 Otroški kotichek: »Detektiv mojster Blomkvist«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Moja šola radiestezijske in bioterapije; 12.40 Folklorna glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.45 Beležka; 15.30 Iz zemlje gre v trto — o poeziji; 16.00 Pogled v restavratorsko delavnico; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Spomini Staneta Kavčiča; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 27. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Križem po svetu; 9.15 Otroški kotichek: »Dvojčici«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Glasbeni portret Urbana Kodra; 12.40 Moški zbor Slava Klavora iz Maribora; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.45 Beležka; 15.30 »Utrinki«; 16.00 Korški portreti; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 28. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 V Evrcpi manjšini; 9.15 Otroški kotichek: »Dvojčici«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Film in njegova vloga v naši družbi; 12.40 Folklorna glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.45 Beležka; 15.30 O tolmačenju otroške risbe; 16.00 Koncert za srce in orkester; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 29. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.15 Otroški kotichek: »Dvojčici«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Poti, zanimivosti in lepote naše dežele; 12.40 Mešani zbor Primorec - Tabor iz Trebč in z Opčin; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.45 Filmi na ekranih; 15.30 O tolmačenju otroške risbe; 16.00 Med zemljo in sanjami; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Sonatina za glas in klavir; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Vatikan in Poljska

Vatikan in Poljska sta po 45 letih ponovno vzpostavila redne diplomatske odnose.

Uradno sporočilo tiskovnega urada Svete stolice poudarja večstoletne vezi med apostolskim sedežem in poljskim narodom in željo po razvoju prijateljskih odnosov. Sveti sedež je svoje diplomatsko predstavništvo povišalo na nunciato, Poljska pa na veleposlaništvo.

Odnosi med Vatikanom in Poljsko so bili prekinjeni po sklepu varšavske začasne vlade, ki je v septembru leta 1945 preklicala konkordat, ki je bil sklenjen v februarju leta 1925. Poljska vlada je tedaj očitala Sveti stolici, da ni spoštovala nekaterih predpisov iz konkordata za časa nacistične zasedbe Poljske. Ko je po prvi svetovni vojni Poljska ponovno postala neodvisna država, je tedanji papež Benedikt XV. poslal za nuncijsko v Varšavo msgr. Rattija, ki je nato postal Papež Pij XI. Ob izbruhu druge svetovne vojne je tedanji vatikanski nuncij, msgr. Cortesi moral zapustiti Poljsko in je ohranil svoj naslov do smrti leta 1947. Prvi stiki med Varšavo in Vatikanom so se vzpostavili pred 22 leti, ko je tedanji podtajnik, msgr. Casaroli trikrat v enem letu obiskal Poljsko. Papež Pavel VI. je novembra leta 1973 sprejel v Vatikanu tedanjega poljskega zunanjega ministra Olšowskega, leta 1974 pa sta Sveta stolica in poljska vlada podpisali protokol o stalnih stikih, ki naj se vodijo na ravni posebnih delegacij. V zadnjih 15 letih je prišlo do nekaterih zgodovinskih dogodkov, piše vatikansko glasilo »Osserva-

tore Romano«, kot so predvsem izvolitev poljskega kardinala Woytyle za papeža ter tri potovanja, ki jih je papež Wojtila opravil v domovini.

V začetku decembra leta 1977 je papež sprejel v Rimu poljskega predsednika Gierka, deset let kasneje pa je bil na obisku v Vatikanu general Jaruzelski.

—o—

SMOLLE POJDE V BRUSELJ

Avstrijska delegacija »zelenih« bo v letošnjem avgustu predložila Evropski skupnosti v Bruslju takoimenovano »zeleno avstrijsko pismo«, v katerem bo rečeno, da so mnogi v Avstriji proti priključitvi Evropski gospodarski skupnosti. Slovenski avstrijski zvezni poslanec Karel Smolle, ki je bil izvoljen na listi »zelenih«, je poudaril, da vsebuje listina, ki jo je predložil v belgijski prestolnici avstrijski zunanji minister Mock, mnogo »prošenj«, sama pa da je zelo revne vsebine. »Zeleni« se zavzemajo za gospodarsko in znanstveno sodelovanje z Evropsko gospodarsko skupnostjo, a so odločno proti priključitvi Avstrije tej skupnosti.

Bush o Evropi

Z obiskom na Nizozemskem se je končalo evropsko potovanje ameriškega predsednika Busha. Šef Bele hiše je obiskal Poljsko, Madžarsko, Francijo in Nizozemsko. V nekem svojem govoru na Nizozemskem je Bush dejal, da se Zahod nahaja pred jasnim izzivom. Vsi si moramo prizadevati v pričakovanju dneva, ko bo vsa Evropa, tako Vzhodna kot Zahodna, svobodna in enotna. Izrazil je dalje prepričanje, da se Sovjetska zveza približuje Zahodu, zaradi česar se je obvezal, da se bo zavzemal za uveljavljanje Evrope. Ne glede na razvoj dogodkov je že danes jasno, je naglasil Bush, da bo le svoboda na koncu prevladala. Druga Evropa, ki je za zidom, je morala štiri desetletja trpeti pomanjkanje in prenašati druge težave, kot so preganjanja in strah. Zdaj se tista Evropa spreminja in veliko kolo se je ponovno premaknilo. Naša doba vzbuja upanje, da bi vsa Evropa okusila takšno podobo, kot jo poznajo Nizozemska, Amerika in Zahod.

EVROPI VRNJENA NEKDANJA VLOGA

■ nadaljevanje s 1. strani

je zavzel italijanski zunanji minister Andreotti, ki je opozoril, da se je proces reform začel v Jugoslaviji že pred mnogimi desetletji, ko se je tedanje jugoslovansko vodstvo uprlo Stalinu.

Prvič so na takem vrhu posvetili največjo pozornost tudi vprašanju zaščite okolja in skupnemu boju proti mamilom. Vrh je torej kljub nekaterim negativnim predvidevanjem potekal uspešno in gotovo pomeni nov mejnik v zgodovini človeštva.

Spet v staro ropotarnico!

■ nadaljevanje s 1. strani

Ta veljak očitno ne razume ali noče razumeti, kaj hočejo in za kaj se pravzaprav borijo Slovenci v Italiji. Njihov boj ni strankarskega značaja oziroma strankarske narave, ni torej boj za oblast, temveč predvsem boj za priznanje najosnovnejših narodnih in torej človeških pravic. Med te sodi tudi in zlasti pravica do rabe slovenskega materinega jezika v javnosti. Slovenci v Italiji nočemo imeti nobenega privilegija, nobene posebne pravice, temveč hočemo in glasno terjamo enakopravnost. Prepričani smo tudi, da bomo lahko posta-

li še koristnejši člani celotne družbe smo, če bomo enaki med enakimi, skratka, če se bomo tu čutili doma, čutili, da imamo tudi mi — pripadniki narodne manjšine — varno streho nad seboj. To je bistvo našega boja in v tem smislu je treba tolmačiti tudi ravnanje slovenskega svetovalca v rajonskem svetu za Škedenj in Čarobolo. Zato moramo najodločneje zavrniti izvajanja že omenjenega tržaškega prvaka in ga javno povabiti, naj izraze »komunistična provokacija« in podobne spet spravi v staro ropotarnico, kamor v resnici spadajo.

NARODNOSTNI SPORI SE NADALJUJEJO

Iz Sovjetske zveze poročajo o novih narodnostnih sporih. Do obračunavanja je prišlo med Kirgizi in Tadžiki v Tadžikistanu. Med spopadi, ki so se začeli zaradi pravice uporabe namakalnega kanala, je bila ubita ena oseba, ranjenih pa je bilo 18 ljudi. Vrhovni sovjet te srednjeazijske republike je zato odredil policijsko uro v krajih, kjer so se pripetili namiri. Stanje nadzorujejo posebne vojaške enote.

Tudi iz Gorskega Karabaha poročajo o novih spopadih in še eni žrtvi. Skupina Aserov je pri mestu Stepanakert ubila nekoga 44-letnega Armenca. V zadnjih dneh je bilo med armenskim prebivalstvom Gorskega Karabaha že pet žrtev. Število ranjencev ni znano. Poročajo, da skušajo Armenci, ki živijo na podeželju, poslati svoneke otroke in žene v mesta, kjer je stanje zaradi prisotnosti vojske pod nadzorstvom. Na podeželju pa je baje v teku pravi pogrom proti Armencem, ki se zavzemajo, da bi bil Gorski Karabah ponovno priključen matični Armeniji.

PAPEŽ NA POČITNICAH

Papež Janez Pavel II., ki preživlja krajše počitnice v Dolini Aosta, je v nedeljo, 16. t.m. obiskal znano Marijino svetišče Oropa v Piemontu. Računajo, da je papeža pričakalo v Oropi okrog dvajset tisoč vernikov. Janez Pavel II. je prvi papež na romanju pri oropski črni Materi božji.

Papež preživlja počitnice v strogo zabrnem krogu, dnevno opravlja do šest ur hoje. Nekega dne je zvečer obiskal vasico Les Combes in se prisrčno pogovarjal z domačini. Na povratku iz Orope se je srečal s prebivalstvom vasi Introd, ki šteje 480 duš. Ravnatelj tiskovnega urada Svete stolice Navarro Valls je na tiskovni konferenci na vprašanje časnikarjev dejal, da so z zadovoljstvom sprejeli med počitnicami vest, da so pomilostili smrtne kazni Paolo Cooper, da pa je bil papež užaloščen ob usmrtitvi kubanskega generala Ochoe in drugih treh častnikov, za katere je zaprosil za pomilostitev iz humanitarnih razlogov.

IZREDNI UKREPI PREKLICANI

Predsedstvo Socialistične federativne republike Jugoslavije je odpravilo večino izrednih ukrepov na Kosovu, ki so bili uvedeni dne 27. februarja. Že prej so preklicali policijsko uro, odpravili prepoved športnih in kulturnih prireditev in druge ukrepe, predsedstvo pa je končno sklenilo odpraviti tudi omejitev letnih dopustov posameznih zaposlenih, omejitev bivanja vojaških obveznikov in prepoved potovanj v tujino.

Delovna obveznost velja le še v sedmih organizacijah, ki imajo izjemen pomen za neovirano delovanje gospodarstva in normalno življenje na Kosovu. Predsedstvo Socialistične federativne republike Jugoslavije je ugotovilo, da so politično-varnostne razmere na Kosovu še vedno zapletene, zaradi česar še ne kaže odpraviti prepovedi shajanja večjih skupin ljudi zaradi demonstracij. Pristojni organi so sporočili predsedstvu Jugoslavije, da nihče več ni v tako imenovani izolaciji, se pravi konfinaciji.

Proti onesnaževanju Jadrana

Poslanska zbornica v Rimu je odobrila zakonski odlok, ki nujno nakazuje 55 milijard lir za čiščenje Jadranskega morja, kjer se je v zadnjem času pojavil pravi ekološki preplah v obliki bohotenja alg. Poslanci so odobrili še dodatno nakazilo 1.300 milijard lir. Ta vsota pa naj bi služila za posege v zaledju, kjer se ustvarjajo pogoji za onesnaževanje Jadrana zaradi raznih kemičnih odpadkov.

Medtem so rezultati analize, ki so jo izvedli pristojni znanstveni organi na številnih področjih Jadranskega morja, pokazali, da morje v sedanjem stanju ni škodljivo za zdravje. Zaskrbljenost je vladala zlasti v turističnem sektorju, kjer so že izračunali, da bo izguba znašala kakih dva tisoč milijard lir. Turistični operaterji zahtevajo od krajevnih in osrednjih oblasti, da posežejo z učinkovito ofenzivo proti onesnaženju Jadrana.

Jadranske obale predstavljajo za Italijo tretjino celotnega vsakoletnega dohodka v turističnem prometu. Med tujimi gosti je že po tradiciji največ Zahodnih Nemcev. Zato so v Italiji še dodatno zaskr-

STAVKAJO RUDARJI V SIBIRIJI

V velikem premogovniško-metalurškem bazenu Kuzbas v Sibiriji je že več dni v teku splošna stavka rudarjev. Računajo, da stavka nad stotisoč delavcev. Ti zahtevajo izboljšanje mezd in življenjskih pogojev kot tudi večjo zaščito okolja. V Prokofjevsku so se pred dnevi sestali voditelji stavkovnega gibanja, da bi določili skupno platformo zahtev.

Sovjetsko časopisje je obširno poročalo o stavki in izrazilo zaskrbljenost, a tudi naklonjenost. Stavkajoči delavci podpirajo pestro strojko. Medtem prihajajo zaskrbljujoče vesti iz Gruzije. V avtonomni republiki Abhaziji je prišlo do hudih medetničnih spopadov. V mestu Šukumi je v dveh dneh izgubilo življenje enajst oseb, 127 pa je bilo ranjenih.

Amandma, ki škoduje Jugoslaviji

Podobno kot je že ukrepal ameriški predstavniški dom, je tudi ameriški senat brez razprave sprejel amandma, ki govori o kršenju človekovih pravic v Jugoslaviji. Dopolnilo se skupaj s kakimi drugimi 60-imi amandmaji drži osnutka zakona o ameriški pomoči tujini. Amandma ni nalletel v ameriški javnosti in občilih na nikakršen odmev, zanimivo in hkrati značilno pa je, da o njem tudi ni bilo nobene razprave v kongresu. Dokument ugotavlja, da je več primerov, s katerimi Jugoslavija krši mednarodno sprejete obveznosti o človekovih pravicah. V njem je tudi rečeno, da te kršitve zadevajo nekatere etnične skupine in območja, zlasti Albance na Kosovu.

Amandma poudarja, da je treba zavarovati človekove pravice vseh etničnih skupin na Kosovu. Ameriški kongres izraža zaskrbljenost nad kršenjem človekovih pravic in represivnim urejanjem kri-

ljeni, ker nemški časopisi prikazujejo sedanji položaj na jadranskih plažah v zelo temnih barvah in v mnogih primerih svečujejo svojim državljanom, naj si izbirajo letovanje zunaj jadranskega območja.

—o—

V BUDIMPEŠTI SO POKOPALI KADARJA

V Budimpešti so 13. t.m. pokopali Janosa Kadarja, ki je bil tri desetletja na čelu madžarskega režima, in sicer od dramatičnega novembra 1956, ko je prišel na oblast v trenutku, ko so sovjetski tanki zatrli madžarsko vstajo. Zadnje slovo od Janosa Kadarja je presenetilo domače in tuje poznavalce madžarskih razmer. Nad stotisoč ljudi je šlo v dolgem mimohodu ob krsti s pokojnikom v veži sedeža Centralnega komiteja madžarske partije. To je bil nedvomno spontan mimohod, ki si ga zares ni pričakoval nihče. Po vsej verjetnosti je v ljudski zavesti zbledel spomin na neko nasilno razdobje, ostal pa je spomin na čas po njem, ko je Kadar spoznal potrebo po strpnosti in je bil celo pobudnik prvih znakov za tiste reforme, ki so se v sedanjih časih na Madžarskem dopolnile še z demokratizacijo, ki preseneča svet. Samo tako si je mogoče razlagati nenavaden ljudski odziv na pogreb, ki časovno ni daleč od še enega pretresljivo doživetega pogreba, namreč pogreba s posmrtnimi ostanki Imreja Nagyja, tragičnega Kadarjevega protiigralca iz časov dramatičnih dni v letu 1956.

LAURENCE OLIVIER JE UMRL

Dne 14. t.m. so v strogo družinskem krogu na majhnem pokopališču pri vasi Steyning na angleškem podeželju pokopali slavnega gledališkega in filmskega igralca Laurencea Olivierja, ki je umrl 11. t.m. v starosti 82 let. Ob družinskih članih in sorodnikih so bili na pogrebu še nekateri prijatelji, med njimi italijanski režiser Franco Zeffirelli.

—o—

Ameriška vlada ni komentirala izvršitve smrtne obsodbe, do katere je prišlo pred dnevi v okolici kubanske prestolnice Avana. Ustreljeni so bili general Ochoa in trije drugi kubanski častniki. Vsi štirje so bili obsojeni na smrt, ker da so prekupčevali z mamili, zlatom in dragulji. Predsednik Fidel Castro ni sprejel prošnje za pomilostitev, ki mu jo je bil posredoval papež Janez Pavel II.

Zakaj se ne uresničuje obrtniška cona pri Nabrežini?

Devinsko - nabrežinski obrtniki so že dolgo čutili potrebo, da bi občina določila primerno zemljišče, ki naj bi bilo na razpolago za obrtniške dejavnosti. To se je končno zgodilo z odobritvijo splošnega popravka Regulacijskega načrta leta 1985. Tedaj je občinski svet določil za obrtniško dejavnost področje opušenih kamnolomov med Nabrežino in Sosljanom. Zanimivo je, da sklepu ni nihče nasprotoval in da ga je deželni nadzorni odbor odobril. Ustanovil se je tako konzorcij obrtnikov, ki potrebujejo primernih prostorov za svoje delovanje. Šlo je za pravzaprav prvo gospodarsko pobudo s strani domačinov v občini. Že od vsega začetka se je konzorcij moral boriti s težavami, ki so bile včasih dejanske, največkrat pa umetne. Njegovi predstavniki so romali od urada do urada in prilagajali načrte željam deželnih ustanov. Medtem je

ZAKAJ JE SKLAD ZA TRST ŠE VEDNO BREZ PREDSEDNIKA?

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar je pred dnevi objavil poročilo, v katerem ostro graja dejstvo, da je Sklad za Trst še vedno brez predsednika. Pred meseci je bilo na politični ravni rečeno, da bo vprašanje novega predsednika Sklada za Trst uredila večina v tržaški občini in pokrajini. Slovenska skupnost — ugotavlja Brezigar — ni v tej večini zaradi znanega »veta« socialistične stranke, zaradi česar tudi nima nobene odgovornosti za stanje v okviru Sklada za Trst. Svetovalec Brezigar je bil izvoljen v ta sklad v lanskem decembru. V poročilu slovenski poslanec ugotavlja, da je tudi tržaški prefekt s posebnim pismom pozval prizadete, naj se čimprej uredi vprašanje predsednika Sklada za Trst, da bo ta lahko redno opravljal svojo nalogo.

Sklad za Trst, ki mu je takrat predsedoval socialist Carbone, nakazal občini precejšnjo vsoto za primarno urbanizacijo področja. Vse je torej kazalo, da se stvari, sicer počasi, a dobro razvijajo in da bodo domači obrtniki končno prišli do prepotrebnege področja za svoje dejavnosti. Zanimanje za pristop v konzorcij se je širilo, zlasti ker je v bistvu manjkala samo še dokončna odobritev deželne komisije za krajinsko zaščito. Vsi so čakali na ta sklep, saj je naravno, da niso marali tvegati novih stroškov. V preteklih dneh pa se je zgodilo nekaj nepričakovanega, če že ne nezasiha-nega: deželna komisija za krajinsko zaščito je sklenila, da omenjeno zemljišče ni primerno za obrtniško cono, ker se nahaja na področju, ki je krajinsko zaščiten.

K temu neobičajnemu ravnanju bi bilo potrebno nekaj pripomniti: 1. neobičajno, če že neverjetno je, da od organa iste ustanove (t.j. dežele) prihajajo o istem vprašanju povsem nasprotujoča si mnenja. Splošni občinski regulacijski načrt je namreč sprejela dežela, zdaj pa se dogaja, da urad te ustanove zavrne del že odobrenega načrta; 2. kako si lahko razlagamo »čudno« vedenje enega najvidnejših deželnih predstavnikov (podpredsednika Carboneja), ki je kot predsednik Sklada za Trst najprej nakazal občini podporo za obrtniško cono, nato pa kot predsednik pristojne deželne komisije ravnal povsem drugače in se pridružil mnenju, da je treba področje zaščititi.

Objektivnemu opazovalcu se vsiljuje mnenje, da gre tu v bistvu za medsebojno strankarsko obračunavanje, ali, kar je še slabše, za medsebojna »politična maščevanja« zaradi uspehov enih oziroma neuspehov drugih. Jasno je namreč, da so glavni »akterji« vsega tega dogajanja socialisti oziroma njihov najvidnejši tržaški predstav-

nik, ki se mu danes baje majejo tla pod nogami in torej skuša ohraniti in po možnosti celo utrditi svoj položaj znotraj stranke in deželne vlade. V ta namen mu enkrat pride prav napad na Slovensko skupnost, češ da se ni držala dogovora o štafeti za župansko mesto v Nabrežini, drugič snubi listarje, da bi si z njihovo propagando pridobil kak glas; ko se mu to ponesreči (kot se je zgodilo v Devinu - Nabrežini na zadnjih evropskih volitvah, na katerih je PSI skupaj z LpT dobila manj glasov kot na zadnjih deželnih volitvah PSI sama), pa se ljubkuje z naravovarstveniki in se ne pomišlja, izneveriti se že sprejetim odločitvam. Tokrat je torej prevladala volja zelnih na škodo domačih obrtnikov!

Ob koncu samo nekaj ugotovitev: nesprejemljivo je, če skupino obrtnikov, združeno v konzorciju, tako dolgo dobesečno vlečeš za nos, če od prizadetih zahtevaš celo vrsto popravkov, potem pa njihov načrt zavrneš. Kdo bo še verjel ustanovam? Kdo bo nosil za to finančno breme odgovornost?

Slovenska skupnost in župan sta se edina javno izrekla proti takšnemu ravnanju. Krščanska demokracija se je pridružila protestu Ssk, medtem ko se krajevni socialisti skušajo zdaj opravičevati in zvrčati krivdo na Slovensko skupnost, češ da ne upošteva državnih zakonov o zaščiti okolja, pozablajoč da so za določitev sedanjega območja obrtniške cone glasovali tudi sami!

Takšen je danes položaj naših ljudi, ki želijo nekaj ustvariti. Na eni strani vidimo, da dežela na vse načine podpira vse pobude v Furlaniji, medtem ko se pobude naših ljudi, ki sami nekaj tvegajo, zaradi neštetihih ovir v glavnem ne uresničujejo.

nk

—o—

MARINKA BRECELJ JE KONCERTIRALA V LJUBLJANI

V Zbornični dvorani Univerze v Ljubljani je v četrtek, 14. t. m., koncertirala čembalistka Marinka Brecelj, ki izhaja iz znane primorske družine. Njen oče pa se je po vojni preselil v Bozen na Južnem Tirolskem. Mlada glasbenica trenutno živi in dela na Dunaju. V Ljubljani se udeležuje seminarja slovenskega jezika, literature in kulture na Filozofski fakulteti. Na koncertu je izvajala skladbe Bacha, Martinuja, Aguilaa, Scarlattija, Remeaua in Cimaroze.

NADALJUJEJO SE PREDSTAVE »ŽUPANOVE MICKE«

Po kraških vaseh se v teh dneh nadaljujejo predstave Linhartove komedije »Županova Micka«, ki jo uprizarja Slovensko stalno gledališče iz Trsta. Delo je režiral Boris Kobal. Slovensko stalno gledališče je tako poskrbelo ne le za prijetno poletno razvedrilo, temveč tudi istočasno opozarja občinstvo na 200-letnico Linhartove igre, ki pomeni tudi začetek slovenskega posvetnega gledališča. Prvi namen predstave pa je vsekakor zabava in igralski z učinkovitimi domislicami režiserja Kobala nedvomno imenitno pritegnejo pozornost občinstva. Odziv občinstva je vsekakor pozitiven.

Narodna nestrpnost v Škednju

V sredo, 13. t. m., se je sestal rajonski svet za Škedenj in Čarbolo, kjer je ponovno prišla do izraza narodna nestrpnost. Ze na prejšnji seji, ko je komunist Igor Pavletič nadomestil svojega tovariša v svetu in je hotel spregovoriti v slovenščini, mu je bilo to onemogočeno, ker je večina rajonskih svetovalcev zapustila sejno dvorano, tako da je predsednik Favretto moral zaradi nesklepčnosti prekiniti sejo. Na naslednji seji pa je prišlo do pravega škvdrističnega napada na našo manjšino. Kakor hitro je Igor Pavletič — med drugim predsednik Partizanskega pevskega zbora — začel svoj poseg v slovenščini, so sejo ponovno zapustili listarji, demokristjani in misovci, tako da je spet zmanjkalo legalno število in se seja ni mogla nadaljevati. Med odhajanjem publike so misovci začeli zmerjati prisotne Slovence in je njihov prvak Laghi tudi fizično napadel prisotnega prof. Pahorja. Ta je na napad reagiral in fašističnega provokatorja brenil. Morali so poseči karabinjerji.

Ta ponovni tudi fizični napad na pripadnike naše manjšine dokazuje, da je sožitje marsikomu trn v peti in da tudi t. i. »demokratski« krog zasledujejo nacionalistično politiko, nasprotno Slovencem, da bi si zagotovili čimveč glasov Liste, ki je v propadu.

Deželni svetovalec Ssk Brezigar je nemudoma vložil interpelacijo na predsednika deželne vlade Biasuttija, s katero ga seznanja z dogodkom in vprašuje, ali ne misli dežela odločno obsoditi tako hudo dejanje političnega ustrahovanja; nadalje ali ne misli dežela pozvati tržaškega župana, naj poskrbi, da bodo rajonski predstavniki spoštovali pravilnik, ki omogoča Slovencem, da se v svetu izražajo v svojem materinem jeziku, ter končno, ali ne bi bilo primerno, da bi dežela prevzela pobudo in organizirala vrsto predavanj v podporo sožitja med tu živječima narodoma, še posebej v Trstu. Dogodek so odločno obsodili še KPI, SKGZ, VZPI, ANED in Vsedržavno združenje političnih preganjancev.

Filipinski zbor najboljši v Gorici

V soboto, 15. t.m., se je v deželni avditoriju v Gorici končal 28. mednarodni zborovski natečaj Cesare Augusto Seghizzi. Zadnji večer so podelili nagrade in priznanja tistim, ki so sodelovali na tekmovalju priredb ljudskih pesmi. Tudi v tej kategoriji se je najbolje odrezal mešani pevski zbor univerze iz Manile, na drugo mesto pa sta se ex aequo uvrstila dekliški zbor »Erevan« iz Armenije ter mešani pevski zbor »Collegium Musicum« iz bolgarskega mesta Haskov. Med nastopajočimi zbori je bil kot edini slovenski pevski sestoj dekliški pevski zbor Heribert Svetel iz Maribora, ki ga vodi Sonja Kos. Na skupni lestvici je dosegel sedmo mesto in bil zato nagrajen s priznanjem za najboljšo uvrščeni pevski zbor iz dežel Delovne skupnosti Alpe-Jadran. Od deželnih zborov sta na na tekmovalju sodelovala žen-

ski zbor »Jacob Arcadelt« iz Škocjana pri Soči in mešani zbor »Montasio« iz Trsta. Dekliški zbor Glasbene matice iz Trsta je nastop odpoval.

Organizatorji pomembnega mednarodnega tekmovalja v Gorici pozitivno ocenjujejo kvaliteto nastopajočih zborov. Posebno zanimivi so bili sporede tistega dela polifonskega tekmovalja, ko so zbori predstavili vsebinsko zaokrožene programe. Ob koncu tekmovalja so prireditelji ponovno opozorili javnost na nerešena vprašanja. Največje težave so v zvezi s prostorsko stisko, saj pristojne oblasti letos niso dovolile uporabe dvorane Goriškega tekovadnega društva. Težave pa so tudi z zbiranjem denarnih sredstev. Pozvali so zato deželno upravo in druge javne ustanove, da bi finančno podprle zborovsko tekmovalje.

»SENJAM« PRI ŠTOBLANKU

Štoblaška fara je imela v nedeljo, 16. t.m., farni praznik ali Senjam. Zaradi požiga zakristije, ki je hudo poškodoval tudi cerkev, je verska slovesnost bila v farni dvorani. Vodil jo je videmski pomožni škof, msgr. Brollo, ki se je v pridigi zavzel za sožitje in spoštovanje slovenskih vernikov in slovenskega jezika.

RAZSTAVA O LANGOBARDIH

V Romansu na Goriškem je odprta razstava o langobardskih izkopaninah. Že pred leti so pri Romansu odkrili langobardsko nekropolo, kjer so arheologi našli celo vrsto zanimivih predmetov, nekaj orožja in drugega materiala, ki priča o langobardski prisotnosti v tem kraju. Skupno so doslej preiskali 150 grobov, domnevajo pa, da bo celotno grobišče bistveno prispevalo k boljšemu poznavanju zgodovine tega naroda, ki je prišel v naše kraje okrog leta 568 po Kristusu.

NOVI ŽUPAN V GRADEŽU

58-letni krščanski demokrat Mario Corbatto je novi župan v Gradežu. Izvoljen je bil z glasovi krščanske demokracije, komunistične partije in republikanske stranke. Te politične skupine sestavljajo namreč novo večino v občinskem svetu v Gradežu. Stalni odborniki so Fachinetti in Camuffo od krščanske demokracije, komunist Maran in republikanec Sergio Camuffo. Namestnika sta krščanski demokrat Gojach in Antonio Sedoschi, ki pripada levici. Komisarska uprava v Gradežu je trajala sedem mesecev.

ULICA ŠTEFAN KOCJANČIČ

Goriški občinski svet bo v prihodnjih dneh razpravljajal o poimenovanju desetih novih ulic. Na seznamu imen je tudi Štefan Kocjančič (1818-1883), duhovnik in veliki jezikoslovec. Bil je profesor v goriškem bogoslovju in istočasno knjižničar, ki je znanstveno uredil in bistveno razširil ter obogatil goriško bogoslovno knjižnico. Kocjančič je bil tudi ploden pisec zgodovinskih in domoznanskih članov. O tem pomembnem Slovcu je bil pred nekaj leti v Gorici zelo odmeven simpozij.

KNJIGA O KISU

Grof Michele Formentini, lastnik obsežnih vinogradov v Goriških Brdih in znan vinarski strokovnjak, je pred kratkim izdal knjigo o vinskem kisu. V njej je uvodoma predstavil zgodovinske podatke o kisu ter njegovi uporabi v antiki, srednjem veku in v kasnejših dobah. V knjigi je tudi več podatkov, ki zadevajo naše kraje. Med drugim Formentini poroča, da so briški koloni plačevali najemnino tudi s kisom in da je bila pred dvesto leti v Orehvljah zgrajena tovarna kisa. Na začetku tega stoletja pa so v Gorici delovale kar tri tovarne, ki so s kisom oskrbovale tudi notranji avstro-ogrski trg.

ČESTITAMO!

Na tržaški univerzi je v sredo, 12. t.m., promoviral iz prava Damjan Terpin. Novemu doktorju iskreno čestitamo in mu želimo veliko uspehov.

Stevejanska sekcija Slovenske skupnosti

ZADELA GA JE KAP

Vladni krogi v Buenos Airesu so sporočili, da je zaradi srčne kapi umrl minister za gospodarska vprašanja Miguel Roig, ki je pred nekaj dnevi nastopil ministrsko službo v novi argentinski vladi.

Zaradi hudega pomanjkanja in revščine so v zadnjih dneh večje skupine ljudi v raznih argentinskih mestih napadle in izropale trgovine in veleblagovnice. Stanje je baje še posebej napeto v mestih Tucuman in Cordoba. Argentinska policija skuša nadzorovati trgovine, a brez večjih uspehov. Nova vlada peronističnega predsednika Menema se bo torej morala soočiti z zelo težkim stanjem.

V zvezi s pomanjkanjem v Argentini je Evropska komisija odredila pomoč v višini 600 milijonov lir, ki naj bi jo dodelili v obliki hrane za argentinsko prebivalstvo.

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA V ITALIJI

Te dni so sporočili podatke o industrijski proizvodnji v Italiji v maju. Razvidno je, da se je industrijska proizvodnja zvišala za več kot dva odstotka v primerjavi z istim mesecem lani, v prvih petih mesecih letos pa se je proizvodnja v primerjavi z istim obdobjem lani zvišala za dva odstotka.

V strojni in mehanski industriji se je proizvodnja zvišala za 8,6 odstotka, v industriji papirja in tiska za 8,2 odstotka, tekstilna proizvodnja se je zvišala za skoro 7 odstotkov, avtomobilska pa za več kot 6 odstotkov. Zmanjšala se je proizvodnja sintetičnih vlaken in obutve ter oblačil in prezidnih instrumentov.

GENSCHER JE BIL V PRAGI

Zahodnonemški zunanji minister Genschler je bil na krajšem obisku v Pragi, kjer je imel pogovore z glavnim tajnikom češkoslovaške komunistične partije Jakešem in s predsednikom Husakom. Genschler se je pogovarjal s češkoslovaškimi predstavniki o odnosih med Vzhodom in Zahodom, o stanju v nekaterih vzhodnoevropskih državah in o odnosih med Češkoslovaško in Zahodno Nemčijo.

Šef zahodnonemške diplomacije se je srečal tudi s katoliškim primasom, praškim nadškofom in kardinalom Tomašekom in z dramaturgom ter aktivistom Odbora za spoštovanje človekovih pravic Havelom. Še prej se je Genschler sestal z bivšim češkoslovaškim zunanjim ministrom za časa »praške pomladi«, 76-letnim Hajekom.

BREZ SENDVIČEV V AVSTRIJO

Italijanski turist, ki bo imel ob prehodu meje z Avstrijo pri sebi sendvič z mortadelo, pršutom ali salamo, bo moral plačati globo, v skrajnem primeru nič manj kot tri milijone lir. To je do skrajne natančnosti izpeljana oblika avstrijske prepovedi uvoza mesa in mesnih izdelkov iz Italije. Zadevni sklep je bil sprejet na začetku meseca, povod zanj pa je pojav parkljevke na območju Emilie-Romagne. V Avstrijo je dovoljen izključno le uvoz pršuta iz Parme, ki je zaradi posebnega postopka varen pred okužbo. Avstrija se je hoteli na ta način zavarovati in si ohraniti priznani status države, v kateri se še ni pojavila omenjena bolezen.

NOVICE

Proslava ob 200-letnici francoske revolucije se je v Parizu udeležil tudi jugoslovanski predsednik Janez Drnovšek. Ob tej priložnosti je imel pogovore z mnogimi državniki, med njimi z ameriškim predsednikom Bushem.

—o—

Gospodarski operaterji se hudo pritožujejo, ker na mejnem prehodu pri Ferne-

tičih cariniki silno počasi opravljajo svoje delo. Tovornjak rabi tudi 15 ur, da prevozi tistih nekaj kilometrov od Fernetičev do Sežane.

—o—

Poverjeni ministrski predsednik Andreotti nadaljuje s prizadevanji za sestavo nove vlade. Zdi se, da bo v kratkem lahko predložil predsedniku republike seznam ministrov in se predstavil parlamentu še pred koncem tega meseca.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Iz zadnje številke Primorskih srečanj

O naši reviji še enkrat

Ponatiskujemo članek z zgornjim naslovom, ki se nam zdi pomemben za poznavanje kulturne stvarnosti na Primorskem. Fontana je naslov nove primorske revije.

(Ured.)

Uredništvo Fontane ter nekateri člani ustanovnega zbora Društva primorskih književnikov ponovno načenjajo razpravo o primorskih revijah, oziroma o Primorskih srečanjih, to je o reviji, s katero očitno nihče ni prav zadovoljen, ne sodelavci ne uredništvo ne bralci... čeprav nekako le živi, nekako le izhaja trinajsto leto in končno opravlja tudi svoje poslanstvo. Prav zaradi tega nezadovoljstva si od takšnih razprav veliko obetamo, zato velja stališčem, ki jih beremo v zgornjem prispevku, dodati še nekaj misli, da bi odprli pot novim pobudam. Morda bomo tako pripomogli k nadaljnji rasti revije, tako da bo lahko bolje izpolnjevala svoje naloge.

Izhajamo s stališča, da so za življenje revije bistvene tri komponente: avtorji, ki imajo pomembno sporočilo; njihovi naslovniki, ki revijo zaradi tega berejo; finančna sredstva, ki so potrebna za izhajanje revije. S teh treh vidikov je treba torej presojati vsakršno pobudo za prenovo kakšne revije. O vseh teh vprašanjih smo se večkrat pogovarjali, kljub temu naj ponovimo osrednje misli.

»Idejni projekt« o razvoju revije Fontana je na pogled zelo odprt in demokratičen, predvideva plodno sodelovanje med uredništvu primorskih revij, kvalitetno rast itd. Ima pa dve temeljni točki: Primorska srečanja naj bi prevzela financiranje tudi revije Fontana, poleg tega pa naj bi sčasoma postala Fontana literarna in splošna kulturna revija, Primorska srečanja pa naj bi bila revija za gospodarstvo in družbena vprašanja. Seveda je vsakomur jasno, da ta dva predloga pomenita uničenje Primorskih srečanj, pri čemer naj bi ta revija tudi sama plodno sodelovala. Vsakomur je jasno, da nobena revija ne more zbrati toliko denarja, da bi izdajala dve reviji namesto ene, ampak lahko kvečjemu ukine in reducira del lastne dejavnosti v dobro druge. Seveda se postavlja vprašanje, zakaj je potreben takšen poseg, zaradi koga in česa je potrebno uničiti eno revijo in forsirati drugo. Da bi si odgovorili na to vprašanje, poglejmo drugo stran predloga, ki posega v koncept Primorskih srečanj.

Predlagatelji trdijo, da so Primorska srečanja »revija za družboslovje, gospodarstvo in kulturo« kar je preprost prepis podnaslova v reviji in ima bolj malo opore v dejanski uredniški praksi Primorskih srečanj. Tudi trditev, da v Primorskih srečanjih predstavlja »kulturni del revije le marginalnost«, ni niti z besedico utemeljena, kar pač ne vzdrži kritike, čeprav naj bi trditev slonela na »primerjalni analizi«. Dejstvo je namreč, da so Primorska srečanja po obsegu in številčnosti objav kot tudi po kvaliteti

prispevkov in kvalificiranosti avtorjev v dobršni meri bolj kulturna in literarna revija kot pa kakšna druga, čeprav skuša spremljati vsa vprašanja, ki so značilna za prostor zahodne Slovenije. Žal se pogosto dogaja, da o marsikaterem vprašanju z določenih področij ni mogoče pridobiti prispevkov. Nekatere moti tudi to, da revijo izdaja Društvo sociologov in politologov, kar naj bi dokazovalo, da se za revijo skrivajo določene politične strukture, če že ne udba. Res pa je le to, da je izdajateljstvo prevzelo to društvo preprosto zato, da se izognemo množici dajatev, ki bi jih morali plačevati, če bi izdajala revijo založba, ki je gospodarska delovna organizacija. Vse te skrbi okrog podnaslova in okrog izdajateljstva obstajajo le za tiste, ki niso nikoli resno in redno brali revije, sicer bi gotovo opa-

zili, da Primorska srečanja niso nikoli objavljala kongresnih gradiv, volilnih materialov, gospodarskih elaboratov o sanaciji tega ali onega podjetja itd.

In tako smo prišli k branju in k bralcem, ki so eden izmed temeljnih elementov vsake revije. Kot smo že povedali, je revija vedno komunikacija med ustvarjalci in bralci, med avtorji in publiko. Da revija izhaja, so potrebni tudi bralci. Ali prostor Primorskih srečanj *premore dovolj občinstva?* Razen Nove revije imajo osrednje slovenske revije za kulturo po okrog 1500 naročnikov, kolikor jih imajo tudi Primorska srečanja, ki to številko celo presegajo. Druge primorske revije izhajajo v nekaj sto izvodih. Med udeleženci ustanovnega zbora Društva primorskih književnikov je bilo morda deset naročnikov na Primorska srečanja, med pesniki in pisatelji, ki objavljajo na straneh Primorskih srečanj, je komajda vsak deseti njihov naročnik. Kdo bo torej bral še eno revijo?

Prav zaradi te stiske in zaradi pomanjkanja publike so Primorska srečanja ohranila širšo in niso šla v ozko literarno vsebinsko zasnovu. Zanimiva naj bi bila za vsakogar, ki ga zanimajo življenje, ustvarjanje, snovanje, iskanje. Prezve-

dalje na 8. strani ■

Izšla je dvojna številka Ognjišča

Dvojna, sedma in osma, poletna številka OGNJIŠČA objavlja na 60 straneh vrsto zanimivih člankov, zapisov, razmišljanj in tudi fotografskih posnetkov. Revija ohranja svojo tradicionalno ureditev in tokrat v povečanem obsegu ponuja bralcu izhodišča za premislek o verskih vprašanjih, a tudi o aktualnih dogodkih v Sloveniji in po svetu. Na prvih straneh revije je objavljen intervju s predsednikom Slovenske kmečke zveze IVANOM OMANOM. V razgovoru s FRANCEM BOLETOM je Oman spregovoril najprej o svoji kmetiji in delu, nato pa razmišljal o kmečkem stanu. Glede KMEČKE ZVEZE je tako dejal »da je mogoče le na organiziran način nekaj doseči. Odločno se je treba vrniti na družbeno prizorišče, je dejal, in si z odločnim nastopom priboriti tisto mesto, ki misliš, da ti tam pripada«. Zanimivo je predstavil tudi svoje že dolgoletno delovanje na področju združništva in javnega dela nasploh ter svojo družino. Pohvalne besede ima IVAN OMAN tudi za kmečko mladino in za delovanje včlanjenih kmetov. V tem smislu je predstavil organizacijo in njeno ureditev.

Veroučne strani so tokrat posvečene vprašanju svobode. Pri tem na nevsiljiv način, v obliki kratkih misli, ki jih izražajo številni mlajši ljudje, posreduje stališča Cerkve.

OGNJIŠČE je tudi informativni časopis. V krajših zapisih posreduje bralcem celo vrsto novic o cerkvenih dogodkih po svetu in na Slovenskem. Z živahno uporabo črk so te strani zelo pestre in z lahkoto najdemo na njih novice, ki nas zanimajo. Tokratna priloga je po eni strani zanimiv zgodovinski zapis, ki ga je pripravil SILVESTER ČUK, po drugi strani pa nekakšen izziv, da bi se tudi sami kar peš odpravili na romanje v KOMPOSTELO. Priloga se namreč sklicuje na veliko romanje mladih v SANTIAGO DE COMPOSTELA v Španiji, kjer se bodo mladi iz vse Evrope zbrali 19. in 20. avgusta letos. »Med množico mladih, ki se bodo odzvali papeževemu vabilu in bodo romali v to špansko svetišče, bo tudi nekaj Slovencev, ki bodo tja potovali z avtobusi«. V KOMPOSTELO, pravi Čuk, na grob apostola Jakoba, so

nekdaj (zlasti v srednjem veku, posamezniki pa tudi še pozneje) romali že naši predniki, ki so to dolgo pot — nad 2.300 km — opravili peš. Zato so se na to romanje pripravili, kakor na pot v večnost«. V prilogi objavlja OGNJIŠČE celo vrsto zanimivih fotografskih posnetkov, in med drugim tudi zemljevid Evrope z glavnimi romarskimi potmi proti KOMPOSTELI.

Med številnimi zapisi, ki seznanjajo bralce OGNJIŠČA z novimi slovenskimi publikacijami in knjigami, naj omenimo, da SILVESTER ČUK tokrat svetuje v branje tudi knjigo PISMA VELJAKOM, ki jih je raznim naslovljencem napisal takrat še beneški patriarh in poznejši papež ALBINO LUCIANI. Knjiga je lani izšla kot redna knjiga zbirke GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE, sedaj pa kot ponatis pri DRUŽINI v Ljubljani. Knjigo je prevedel predsednik GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE, prof. DRAGO BUTKOVIC. Med knjigami, ki jih OGNJIŠČE priporoča, je tudi svetopisemski vodnik, ki je bil pred kratkim ponatisnjen, ter je prva naklada že zdavnaj pošla.

Med številnimi članki, o katerih ne moremo spregovoriti, naj vsaj opozorimo na članek, ki je posvečen ustanovitelju »Občestva EMAVS« ABEJU PIERRU, sedaj 78-letnemu kapucinu, ki je v prvih povojnih letih organiziral skupino prostovoljcev, ki je zbirala sredstva za gradnjo preprostih družinskih hišic za brezdomce in reveže. Občestvo EMAVS je danes razširjeno po 40 državah Evrope, Amerike in Azije, kjer zbirajo staro obleko in papir, jih prodajajo in za denar gradijo domove ljudem brez strehe. Zanimivo je tudi poročilo o majskih srečanjih mladih. V prispevku poročajo o Tajzejskem srečanju v PECSU na Madžarskem, o glasbeno-militarni prireditvi v Dravljah in o dnevu katoliške mladine v Pečnici na Koroškem.

Tudi ta dvojna številka OGNJIŠČA objavlja številna pisma z osebnimi problemi bralcev, katerim odgovarja oče urednik, ob tem pa več literarnih prispevkov in pesmi. Poskrbljeno je tudi za zabavo. Zadnje strani revije so namenjene novi cerkvi v Škofljici na Dolenjskem, ki je posvečena svetima bratoma Cirilu in Metodu

Beri - širi - podpiraj
"NOVI LIST"

ZGODOVINA NA REŠETU

Medtem ko izdajanje beletrističnih knjig čedalje bolj peša, se množijo dela iz politične publicistike in spominske književnosti. Beograjska revija DUGA v nadaljevanjih objavlja izvlečke iz dveh takšnih knjig, in sicer iz dela Pera Simića »Ko je Tito prišel na čelo Partije« ter Milana Drobca »Kdo je izdal Imreja Nagyja«.

V prvi avtor s pomočjo številnih citatov in avtoriziranih izjav opozarja na številna protislovja in nejasnosti v zvezi s Titovim prevzemom najvišje funkcije v komunistični partiji Jugoslavije. Kot je znano, je njegov predhodnik Gorkić izginil v stalinističnih čistkah skupaj s številnimi drugimi jugoslovanskimi komunisti. Simić navaja nekatere Titove in Čolakovićeve (Čolaković je bil takrat, leta 1937, namestnik generalnega sekretarja) izjave v zvezi s to personalno spremembo. Ker ne obstajajo skoraj nobeni dokumenti iz tistega časa, je težko dognati, kdaj in kje je Tito izvedel za to, da so Gorkića najprej poklicali v Moskvo in ga tam nekaj tednov pozneje zaprli. Očitno je Gorkić še nekaj časa po vrnitvi v Moskvo deloval kot generalni sekretar, saj so ohranjena nekatera pisma, ki jih je od tam pisal svojim tovarišem v Pariz, kjer so takrat živeli nekateri člani centralnega komiteja.

Milan Drobac je bil v času tako imenovane madžarske kontrarevolucije leta 1956 vojaški atašee pri jugoslovanskem veleposlaništvu v Budimpešti. Njegovi spomini na dogodke izpred več kot trideset let so stvarni in temeljijo na dejstvih. Avtor na več mestih poudarja, da je spomin zelo nezanesljiv in da mu ne gre verjeti brez pomislekov, da je treba spomin podpreti z dokumenti. Navzlic omenjenim rezervam pa je v knjigi Drobca »Kdo je izdal Imreja Nagyja« vrsta zanimivih podatkov, ki osvetljujejo tako vstajo Madžarov, ki so jo proglasili za kontrarevolucijo, in okupacijo Madžarske s strani sovjetskih čet. Drobac se ni izognil niti opisu vloge, ki smo jo odigrali Jugoslovani v teh usodnih trenutkih. Takratni predsednik Imre Nagy se je bil zatekel v jugoslovansko veleposlaništvo, nato so ga po dogovoru z novo oblastjo izpustili, ampak Sovjeti niso upoštevali tega dogovora in so Nagyja skupaj z njegovimi tovariši obsodili na smrt in umorili.

UMRL JE VON KARAJAN

V starosti 81 let je na svojem domu v Anifu pri Salzburgu umrl dne 16. t.m. eden največjih dirigentov vseh časov Herbert Von Karajan. Študiral je najprej v Mozartteumu, diplomiral pa je za dirigenta na dunajski akademiji leta 1929. Pri 21 letih je že dirigiral v Salzburgu orkester Mozartteuma. Nastopil je nato v Ulmu in želel pred vojno velike uspehe v Berlinu. Leta 1954 je nasledil Furtwaenglerju v vodstvu Berlinske filharmonije, kjer je ostal 35 let. Od leta 1956 do leta 1964 je bil umetniški vodja dunajske Opere. Tega leta je prevzel umetniško vodstvo salzburškega festivala, ki ga je ponesel v vrh svetovnega glasbenega dogajanja. Dirigiral je tudi dunajske filharmonike. Svetovno razsežnost ima tudi njegovo delo pri snemanju plošč s posebno tehniko.

BOŽIDAR JAKAC — 90-LETNIK

V Dolenjski galeriji v Novem mestu so 14. t.m. odpdli razstavo grafičnih del umetnika Božidarja Jakca. Ta je 19. t.m. slavil 90. rojstni dan. Razstavo so odprli prav v počastitev tega visokega umetnikovega jubileja. V omenjeni galeriji je razstavljenih okrog sto grafičnih listov, ki so nastali na začetku dvajsetih let. Gre za umetnine iz takoimenovanega praškega razdobja Božidarja Jakca, prveka rektorja likovne akademije v Ljubljani in enega naših največjih umetnikov tega stoletja.

PAPEŽ POJDE V KOMPOSTELO

Papež Janez Pavel II. bo od 19. do 21. avgusta v Španiji. V slovitom romarskem kraju Santiago De Compostela bo tedaj »Svetovni dan mladine«. Na letališču v Komposteli bo papeža sprejel španski kralj Juan Carlos, ki se bo s svetim očetom tudi zadržal v zasebnem razgovoru. Glavni namen potovanja pa je srečanje z več tisoč mladimi z vsega sveta, ki bodo tedaj poromali na grob apostola Jakoba. Med množico mladih bo tudi nekaj sto Slovencev, ki bodo tja potovali z avtobusi.

KITAJCI PROTESTIRAJO!

Kot poroča neodvisni dnevnik, ki izhaja v Hongkongu, so kitajske oblasti sklenile uvesti preiskavo v zvezi z delovanjem sina bivšega glavnega tajnika kitajske komunistične partije Zhao Ziyanga, ki je osumljen, da se je bavil z nedovoljenimi trgovskimi posli.

»Ljudski dnevnik«, ki izhaja v Pekingu in je uradno glasilo kitajske komunistične partije, je objavil na prvi strani članek, ki pravi, da predstavlja obsodba kitajskih dogodkov na Trgu Tienanmen v Pekingu grobo vmešavanje v kitajske notranje zadeve.

SMRT NA CESTAH

Konec prejšnjega tedna so prometne nesreče v Italiji zahtevale 37 smrtnih žrtev, ranjencev pa je bilo 975. Prejšnjo soboto je na italijanskih cestah izgubilo življenje 16 ljudi, 473 pa jih je bilo ranjenih. V nedeljo, 16. t.m., se je na italijanskih cestah pripetilo 541 prometnih nezgod, življenje pa je izgubilo enajst ljudi, 502 pa sta bila ranjena. Prometna policija je večeraj ugotovila skoraj 15.000 cestnih prekrškov, od teh 1100 zaradi nespoštovanja omejene hitrosti. Prometna policija je odvzela vozniška dovoljenja 20 osebam.

NASILJE

NA ZASEDENIH OZEMLJIH

V Izraelu se zaostrujejo odnosi med Palestinci in judovskim prebivalstvom. Vodstvo palestinske vstaje je oklicalo splošno stavko, da bi tako protestiralo proti nečloveškemu ravnanju izraelskih oblasti. Slednje so še posebej krute s palestinskimi zaporniki in taboriščniki.

Iz Gaze poročajo, da so ubili nekega 39-letnega Palestinca, ki je veljal za sodelavca izraelskih oblasti. V taborišču Akabat Jaber pa je neki drugi Palestinec, ki so ga tudi osumili, da sodeluje z izraelsko vojsko, vrgel dve ročni bombi proti skupini sonarodnjakov, ki so mu grozili s smrtjo. V eksploziji je bilo ranjenih 20 ljudi.

»Kar pozabite ne vse to, o čemer Vam govoričijo ti Vaši prijazni gospodje! In se rajši povrnite v svojo mladost. Tedaj si ti ...«, in je mahoma pričel tikati papeža, »tedaj si spisal neko drobno knjižico, ljubi moj brat, še veš?«

Nič več ni bilo politike in državnštva v papeževem licu. Mladosten, prijeten smehljaj je legel na vso tisto trdoto marmorne glave. Kakor otrok je bil videti veliki Inocenc. Zagledal se je, ko je bil še ves ognjevit, prezgodaj zrel dečko. Kako je zbežal od vina in ljubezenskih pesmi iz očetove palače in se skril v vinograd grajskega grička Segni in se zamislil. Tedaj je razmišljal, ali je vendar še kaj večjega na svetu, kakor je polna časa vina in pesem na harfi in živahni, a vendar tako otožni ples s Campagne. Spet se je videl, kako je sedel ponoči v očetovi knjižnici in študiral, ko je bila svetilka že dogorela in so se vračali njegovi tovariši vsi ponočnjaki domov. In se je videl, kako je sedel še v temi in razmišljal o onem, kar je bilo največ in ni izumil noben učenjak iz vseh dob kaj večjega: kaj se pravi, če je človek preprost. In dobro se je še spomi-

Sveti Frančišek Asiški

Po M. Federerju prir. M. K.

3

»Pripoveduj mi o bitki pri Navas de Tolosa! Sto tisoč poganov je bilo mrtvih! Povej mi!« je silil grof Benevent.

»Ali o križarskem pohodu v Bizanci!« je menil neki flamski baron.

A Frančišek je spoštljivo in nežno pogledal nekaj pajčevine s svoje brade in jo položil na rjave, kodraste in zdaj od umiranja vse potne papeževe lase. Tako častljivo in pobožno je storil to, kakor bi bile tiste sive nitke nekaj najbolj dragocenega na svetu.

»Glejte, gospod papež,« je potem živahno povzel, »ničesar Vam ne bo ostalo od Rima in posvetnega kraljestva. Da, manj Vam bo ostalo od vse velike preje in neskončnega tkiva in težkih skrbi, ki ste jih razpredali čez Alpe in morja, kakor pa je ostalo mojemu bratcu pajku tamle med vinsko trto.«

»Tako pa že ne boš govoril!« se je razhudil vitez-škof iz Pise. »Govori mi o izobčenju, ki je treščilo čez Šent-Gotthard v nemški sneg! O potolaženih kraljicah v Parizu — in o podobnem mu govori! To zveni lepo za življenje in smrt!«

»In vendar,« je radostno nadaljeval Frančišek, ne da bi se količkaj zmenil za dvorjane, »vendar Vam je ostalo nekaj dragocenega, nekaj najlepšega: čisto ubožstvo! Pa sprejmite te koščke pajčevine! Tako ubogi ste zdaj! Berač je bogataš v primeri z Vami, gospod papež!«

»Basta! ... O zborovanju v Lateranu govori!« je opominjal namestnik iz Spoleta.

»O vojni zoper krivoverce pripoveduj!« se je razvnel drugi.

Frančišek pa je videl, kako je papež bolj in bolj vesel, kako se sveti kakor sončna nedelja to vesenje na njegovem čelu, in je nemoteno kramljal dalje:

O naši reviji še enkrat

■ nadaljevanje s 6. strani

la so koncept, ki se je v delu povojnih primorskih revij izkazal za najbolj produktivnega. Če celotna Slovenija namreč ne premore 2000 naročnikov na revijo Sodobnost, Problemi, Dialogi itd., potem verjetno tudi na Primorskem ne zmoremo kaj več. Nimamo dovolj širokega zaledja, da bi uveljavili ozko specializirano revijo, npr. samo za kulturo, pa še to bi zamejili tudi teritorialno. To ni mogoče tudi zaradi tega, ker bi bila takšna revija le *ponovitev osrednjih revij v pokrajinskih okvirih*. In še več, takšna revija bi nujno postala le stopnička na poti uveljavljanja posameznih avtorjev. Postala bi nekakšen mentor, poligon za preizkušanje novih mladih piscev, ki bi si prek nje utrli pot v osrednje revije. Sicer poznamo v bližnji preteklosti in sedanjosti tudi takšne revije (Mladinska revija, Mentor), a nikoli niso bile posebno produktivne, nikoli se niso mogle uveljaviti kot druge, vedno se jih je držal prizvok »začetniške«, predvsem pa so bile izpostavljene pritiskom različnih »mentorjev«. Kaj kmalu tudi avtorjem objava v takšni reviji ni bila več vabljiva, zaradi predznaka začetništva in zaradi omejenega kroga bralcev. Publiko privlačijo tudi, če ne predvsem, zvaneča imena, po drugi strani pa si vsak avtor želi čim širšo publiko, tako da takšna revija ne služi publiki ne avtorju.

In tako se spet vračamo k izhodišču, k avtorjem, ki potrebujejo revijo za objavljanje svojih del in za komuniciranje z občinstvom. Zanje je najhujše, če nimajo prostora za objavljanje, ker potem njihovo ustvarjanje ne najde poti do naslovnika. Razbiti moramo torej pregrade, ki ji preprečujejo dostop do naslovnika. Kako lahko ocenimo s tega stališča Primorska srečanja?

Ko odpremo Sotočja, Fontano, Primorska srečanja, vidimo, da se v vseh treh revijah pojavlja skupina avtorjev, ki sestavljajo zaradi najfrekventnejšega objavljanja jedro sodelavcev vseh treh revij, le Primorska srečanja imajo poleg tega jedra še dokaj širok krog sodelavcev. Večina teh je tudi tako ali drugače povezana z vsemi tremi uredništvii. Če se skušamo spomniti, kdo od primorskih avtorjev ne objavlja v

Primorskih srečanjih, potem vidimo, da praktično ni nobenega ustvarjalca, ki bi mu uredništvo zavrnilo objavo kakšnega prispevka, ki bi bil tako kvaliteten, da bi ga objavili drugje. Morda je bilo potrebno malo več potrpljenja, da je prišlo do objave, vendar je delo le izšlo. Še več: imamo vrsto uglednih priletnih in celo manj priletnih pisateljev, publicistov, esejistov ... ki smo jih vabili k sodelovanju v Primorskih srečanjih, pa se niso odzvali. Nekateri so tudi bolj ali manj naravnost povedali, da so že toliko znani, da se jim ni treba ponižati z objavami v zakotni reviji. Drugi so bili sumničavi, tretji pa bolj vljudni. Imamo pa tudi *takšne, ki so hoteli stanovskim kolegom prepričati sodelovanje pri Primorskih srečanjih*, verjetno zato, da bi nastala potreba po drugačni, novi reviji. Vsekakor ob tistih ustvarjalcih, ki že sodelujejo v Primorskih srečanjih, ne vidimo nobenega, ki bi mu bila pot v revijo zaprta. Marsikdaj gre uredniška popustljivost celo tako daleč, da obяви marsikaj še nedozorelega in s tem škodi tudi avtorju samemu. Najpomembnejše pa je, da Primorskih srečanj nima v rokah nobena skupina, da bi lahko morebiti omejevala ali ovirala objavljanje takšnih del, ki ne bi ustrezala njenim idejno-estetskim pogledom. Potrditev vidimo tudi v dejstvu, da v zadnjem poldrugem desetletju v našem prostoru ni nastalo nič prav pretresljivega, nič prav posebno dragocenega, kar bi šlo mimo Primorskih srečanj. Ne pozabimo pa tudi, da je vsaj kakšna desetina danes uveljavljenih avtorjev pričela objavljati na naših straneh.

Prav zaradi tega je treba ponovno poudariti, da bistveno drugačna revija pri nas trenutno ni možna. Avtorski potencial našega prostora je namreč omejen. Zaradi tega je na tej strani meje tudi moralo priti do združitve treh revij, v zamestvu pa ima večina obstoječih revij velike težave. Prav v tem je jedro problema. Primorska srečanja bodo polemična, globoka, vrhunska, aktualna, vznemirljiva ... ko bomo imeli tudi ustvarjalce, ki bodo pisali takšne prispevke. Danes so na žalost precej redki, nobenemu pa Primorska srečanja niso odrekla gostoljublja. *Namesto da bi podirali že obstoječe, bi torej bilo*

bolje, če bi ustvarjali takšna dela, ki bi nas zadovoljila. Šele ko jih ne bomo mogli objaviti, bomo razbijali spone in okvire ter zahtevali nov prostor. Za zdaj pa Primorska srečanja še vedno ostajajo revija, torej tisto, kar izvorno pomeni beseda revija, ki izhaja iz francoske besede revue, pomeni pa pregled (obstoječega).

Da izide ena številka takšne revije, kot jo imamo pred seboj, je potrebno okrog trideset avtorjev. Letos smo doslej objavili prispevke okrog sto petdesetih avtorjev. Da bomo zapolnili letnik, potrebujemo okrog dvesto avtorjev. Če bi torej imeli dve takšni reviji, bi torej potrebovali najmanj tristo avtorjev, ki bi jima ostali zvesti vrsto let. Naj jih kdo našteje! Če upoštevamo tisto, kar izhaja v Fontani, Sotočjih, Primorskih srečanjih, in prištejemo še tisto, kar izhaja s primorskega konca v osrednjih splošnih ter strokovnih revijah, lahko mirno trdimo, da jih ne bi naštel tristo, saj tudi noben drug narod nima tolikšnega ustvarjalnega potenciala (stari Grki so nam npr. na področju dramatike zapustili po tisočletnem obdobju ustvarjanja pet, deset imen). Prav pri leposlovnih prispevkih pa se ta ugotovitev kaže enako ali pa še bolj izrazito. Naj bo izdana skrivnost: gradiva sicer prihaja precej, vendar je literarni urednik neprestano v zadregi zaradi kvalitete teh prispevkov. Ob vsej kvantiteti komajda zapolni prostor, ki je v reviji na voljo.

Koga torej ovirajo Primorska srečanja? Kaj ni moglo iziti, kdo se ni mogel razviti zaradi te revije?

Če povzamemo teh nekaj misli, lahko sklenemo, da Primorska srečanja obvladujejo vse tiste elemente, ki so bistveni za izhajanje revije, in omogočajo ustvarjanje avtorjem primorskega področja. S kvaliteto Primorskih srečanj prav gotovo ne moremo biti zadovoljni, vendar pa je za spreminjanje revije potrebno imeti najprej nova in drugačna dela, ki jih mora kdo tudi napisati. Revije se ne spreminja z javnimi razpravami, z uničenjem obstoječega, s premetavanjem razpoložljivega, pač pa z objavo novih in drugačnih del, s katerimi bomo lahko dosegli kvaliteten skok. Toda nekdo jih mora najprej ustvariti. In ustvariti ne enega ali dveh, pač pa vsaj dvesto, tristo na leto.

ZOLTAN JAN

njal umirajoči, kako se je bil pričel tedaj z vso burno vnemo oblačiti v raševino in je jedel in pil le toliko in samo tisto, da je komaj mogel živeti. In kako se je umikal visokim in mehkim naslanjačem in je pričel pisati skromno delce: »Kako se ne smeš vezati na zemljo.« Ah, zdaj se zaveda, da ni bil še nikoli tako srečen kakor tedaj, ko je pisal to delce in mu je burno utripalo srce. Bolj ga zdaj osrečujejo ti lističi, kakor pa so ga pripognjena kolena kraljev in cesarjev v dobi njegovega slavnega vladanja. To že ni bila več podzemna radost. To je bilo drugačno, zemlji tuje sonce, ki se je svetlikalo z njegovega, bolj in bolj bledega obraza.

»Knjižico bodo cenili vsi sinovi uboštva in vse hčere svete skromnosti,« je dejal Frančišek. »A tvoje državne listine se bodo kmalu izkričale in bodo nemo obležale v knjižnicah kakor mrlič v rakvi. Knjižica bo živela, dokler bo vodila pot iz prahu do duha in z zemlje v nebesa skozi sveta vrata uboštva!«

Inocenc je ležal, kakor bi bil zamaknjen.

»Pa dopolni torej to kraljevsko pot, ti, gospod papež in gospod berač! Le pojdi v

miru! Zaradi te knjižice in njene tihote ti bo Bog odpustil veliko hrupa!«

In je segel papežu v roko, ki se je že ohlajala, kakor sežemo v roko prijatelju, ki se odpravlja na dolgo, prav važno potovanje, in kakor bi mu hoteli reči, naj nas zaradi bratovske ljubezni vzame iz tega vijugastega dolgočasja na svojo svetlo, junaško in čudovito cesto s seboj.

Od glave do končnic postelje je nalahno vzdrtela vitka postava papeževa, da je šlo kakor srebrno svetlikanje po sobani. Odbrl je usta in je radostno izdihnil svoj poslednji vzdih. Nihče bi ne bil zapazil smrti na prijaznem obličju in ne bi bil veriel, da ima mrliča pred seboj, če se ne bi bil okrenil Frančišek in skoraj veselo dejal prisotnim:

»Poglejte si no našega ljubega gospoda papeža! Nič drugega ni zapustil svojim naslednikom kakor ta smehlaj na čelu in nekaj pajčevine v laseh. A to je dovolj.«

In prav tako radostno in z istimi nežnimi in vljudnimi rokami, ki je z njimi stregel slepemu Nazaru, božal paglavčke in pomagal pajčku, je zatisnil oči in ustnice svetega Očeta in se je še pošalil:

»Zdaj pa lepo tiho bodi; nagledal si se in nagovoril.«

Zmedla in vzvalovila se je vsa palača in prav tako je bilo na cestah mesta Perugia. Nad mrličem so zadonele pozavne v sunkovitih glasovih, zatopotali so konji, prišle so težke in vzburljive priprave za volitve novega papeža. In v tem velikem dirndaju je zapazilo le nekaj tihih, pobožnih ljudi, kako so zafrfotale perutnice belega, nepoznanega golobčka, ki je sedel tik papeževe glave na mrtvaški oder v San Lorenzu — kakor nekoč, ko so bili izvolili mladeniča za papeža.

Ko je prišel Frančišek tisti večer pozno v asiški samostan, je dejal:

»Naš ljubi brat Inocenc je pravkar umrl tamkaj v Perugii v tem plašču in je našel mir!«

Tedaj so pritekli Frančiškovi bratje in poljubljali rjavo raševino. Hoteli so zapeti Requiem aeternam za mrtveca.

A Frančišek je dodal:

»Pa molite torej za dušo — novega papeža!«

(Konec)